

**СИЛАБУС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА
«ОРТОПЕДИЧНА СТОМАТОЛОГІЯ (В Т.Ч. ІМПЛАНТОЛОГІЯ)
З ПРОФЕСІЙНО-ОРІЄНТОВАНОЮ ПРАКТИКОЮ»**

Спеціальність: **221 «Стоматологія»**
Освітньо-професійна програма: **Стоматологія**
Код компонента в освітній програмі: **ОК 30**
Рівень вищої освіти: **другий (магістерський)**
Форма здобуття освіти: **очна (денна)**
Рік навчання: **4**
Семестр(и): **VII (осінній), VIII (весняний)**
Тип освітнього компонента: **обов'язковий**
Навчальний рік: **2027-2028**

Обсяг: **4 кредити ECTS (120 год.)**
Навчальні заняття: **лекції, практичні заняття, самостійна робота, консультації**
Підсумковий контроль: **іспит**
Пререквізити: **ОК 4; ОК 6; ОК 7; ОК 8; ОК 12; ОК 13; ОК 14; ОК 16; ОК 18; ОК 19; ОК 20; ОК 21; ОК 22; ОК 23; ОК 25; ОК 27**

Кафедра/підрозділ: **кафедра ортопедичної стоматології**, пр. Перемоги, 51, УСЦ ХНМУ, 4 поверх
Керівник освітнього компонента: д.мед.н., професор **Янішен Ігор Володимирович**,
email: iv.yanishen@knmu.edu.ua

Сторінка освітнього компонента в Системі дистанційного навчання ХНМУ (Moodle):
<http://distance.knmu.edu.ua/course>

ОПИС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Ортопедична стоматологія – освітній компонент, спрямований на формування знань і практичних навичок з діагностики, планування та проведення ортопедичного лікування при дефектах твердих тканин зубів, частковій і повній втраті зубів із застосуванням сучасних конструкцій незнімних та знімних протезів.

МЕТА КУРСУ: професійне формування майбутнього фахівця, здатного вирішувати клінічні задачі з використанням набутих знань та вмінь з дисципліни, що передбачає інтеграцію викладання освітнього компоненту з терапевтичною, хірургічною та стоматологією дитячого віку.

РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ:

- Пояснювати анатомо-фізіологічні та біомеханічні основи функціонування зубощелепного апарату, що мають значення для ортопедичного лікування.
- Діагностувати дефекти твердих тканин зубів, часткову та повну втрату зубів, визначати типи порушення оклюзії та планувати методи їх ортопедичної корекції.
- Вибирати оптимальний вид ортопедичної конструкції (незнімної, знімної, комбінованої, на імплантатах) відповідно до клінічної ситуації.
- Володіти методиками клінічних і лабораторних етапів виготовлення ортопедичних конструкцій, контролювати якість протезів і точність їх фіксації.
- Застосовувати сучасні матеріали, цифрові технології та CAD/CAM-системи у процесі виготовлення зубних протезів.
- Оцінювати функціональні, естетичні та біосумісні характеристики протезів, визначати причини можливих ускладнень і шляхи їх усунення.

ЗМІСТ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Перелік тем лекцій (10 год.):

1. Анатомо-топографічні особливості будови зубощелепно-лицьової області при беззубих щелепах. Вчення про фіксацію протезів на беззубих щелепах. Отримання відбитків у пацієнта з повною відсутністю зубів
2. Визначення центрального співвідношення щелеп при повній відсутності зубів. Закони артикуляції конструювання зубних протезів.

3. Перевірка конструкції знімних пластинкових протезів. Помилки при визначенні центрального співвідношення щелеп. Причини та профілактика. Лабораторні етапи виготовлення повних знімних протезів.
4. Щелепно-лицьова ортопедія. Мета, завдання. Класифікація переломів щелеп. Клініка, діагностика та ортопедичне лікування.
5. Організація ортопедичної стоматологічної допомоги в армії та флоті в мирний та воєнні часи.

Перелік тем практичних занять (70 год.):

1. Обстеження порожнини рота пацієнта в повною відсутністю зубів. Анатомо-функціональні зміни щелепно-лицьової області при повній адентії. Методики отримання анатомічних відбитків з беззубої верхньої та нижньої щелеп для виготовлення індивідуальних ложок.
2. Виготовлення індивідуальних ложок на верхню та нижню щелепи. Припасування жорстких індивідуальних ложок. Функціональні проби Гербста.
3. Класифікація функціональних відбитків з верхньої та нижньої щелеп. Визначення центрального співвідношення щелеп при дефектах зубних рядів IV групи по Бетельману. Визначення орієнтирів для побудування штучних зубних рядів.
4. Біомеханіка рухів нижньої щелепи. Фактори оклюзії. Функціональна гармонія жувальної системи. Теорії артикуляції, основні положення.
5. Принципи роботи з артикулятором при протезуванні пацієнтів з беззубими щелепами. Анатомічна постановка зубів по склу, за сферичною поверхнею.
6. Перевірка конструкції повних знімних протезів. Етапи гіпсовки в полімеризаційну кювету, методи полімеризації. Обробка повних знімних протезів після полімеризації пластмас. Лагодження протезів.
7. Фіксація повних знімних протезів. Адаптація до протезів. Корекція повних знімних протезів. Підсумкове заняття.
8. Стоматологія надзвичайних станів. Обсяг ортопедичної допомоги щелепно-лицевим пораненим та стоматологічне устаткування на етапах лікування.
9. Щелепно-лицева ортопедія. Мета та завдання. Механізм зміщення відламків при переломах щелеп. Загальна характеристика щелепно-лицевих апаратів та їх класифікація. Транспортні шини. Лігатурне зв'язування зубів.
10. Етіологія, клініка та ортопедичне лікування переломів щелеп зі стійким зміщенням відломків. Об'єм спеціалізованої ортопедичної допомоги пораненим з переломами щелеп. Шини лабораторного виготовлення.
11. Етіологія, патогенез, клініка контрактур нижньої щелепи та переломів які зрослися неправильно. Причини утворення несправжнього суглобу, клініка. Патологічна анатомія несправжнього суглоба. Зубне протезування.
12. Використання ортопедичних засобів при остеопластиці та пластиці м'яких тканин щелепно-лицьової ділянки (формуючі та фіксуючі апарати). Етіологія, патогенез, клініка контрактур нижньої щелепи, їх класифікація. Профілактика контрактур та ортопедичні методи їх лікування.
13. Мікростомія. Етіологія, клініка. Особливості зубного лікування та протезування мікростомії.
14. Розповсюдженість, етіологія, патогенез і ортопедичне лікування дефектів твердого і м'якого піднебіння. Протезування дефектів лицевої ділянки (ектопротези). Отримання маски обличчя. Підсумкове заняття.

Перелік тем самостійної роботи студента (40 год.)

1. Обстеження порожнини рота пацієнта в повною відсутністю зубів.
2. Виготовлення індивідуальних ложок на верхню та нижню щелепи.
3. Класифікація функціональних відбитків з верхньої та нижньої щелеп.

4. Біомеханіка рухів нижньої щелепи.
5. Принципи роботи з артикулятором при протезуванні пацієнтів з беззубими щелепами.
6. Перевірка конструкції повних знімних протезів.
7. Фіксація повних знімних протезів.
8. Стоматологія надзвичайних станів.
9. Щелепно-лицева ортопедія.
10. Загальна характеристика щелепно-лицевих апаратів та їх класифікація.
11. Етіологія, патогенез, клініка контрактур нижньої щелепи та переломів які зрослися неправильно.
12. Використання ортопедичних засобів при остеопластиці та пластиці м'яких тканин щелепно-лищевої ділянки.
13. Мікростомія. Етіологія, клініка.
14. Розповсюдженість, етіологія, патогенез і ортопедичне лікування дефектів твердого і м'якого піднебіння.

СРС спрямована на поглиблення та закріплення теоретичних знань, отриманих під час аудиторного навчання та сприяють формуванню професійних компетентностей. Результати СРС підлягають контролю та включені до підсумкового контролю знань.

Консультації: онлайн, відповідно до розкладу навчального відділу.

Методи навчання: лекція, розповідь-пояснення, бесіда, ілюстрація, демонстрація, презентація, відеороліки, відеофільми, дискусія, моделювання процесів і ситуацій, кейс-метод, метод проєктів, дебати, метод «Мозковий штурм».

ОЦІНЮВАННЯ

Поточна навчальна діяльність (ПНД) - це навчальна діяльність здобувача освіти впродовж семестру, яка контролюється науково-педагогічним працівником, що проводить заняття у групі. ПНД вважається виконаною, якщо здобувач в поточному семестрі відпрацював всі пропущені аудиторні заняття та лекції, а середній бал за всі теми ПК дорівнює 3 балам та вище, в такому разі у відомість виставляється відмітка «відпрацьовано» та вказується середній бал в 4-бальній системі (розраховується автоматично в межах функціоналу електронного журналу АСУ), або «невідпрацьовано», якщо здобувач в поточному семестрі має невідпрацьовані пропущені аудиторні заняття та лекції, або середній бал нижче за 3 бали.

Самостійна робота здобувача (СРЗ) Навчальний матеріал дисципліни, передбачений для засвоєння здобувачем освіти у процесі самостійної роботи, виноситься на підсумковий контроль разом з навчальним матеріалом, що вивчався при проведенні аудиторних навчальних занять.

Загальна навчальна діяльність (ЗНД) - вважається виконаною, якщо здобувач відпрацював всі пропущені аудиторні заняття та лекції, а середній бал за всі теми ПК дорівнює 3-ом балам та вище. Бали за ЗНД для освітніх компонентів з формою контролю «іспит» розраховуються як середнє арифметичне балів ПК за всі теми всіх семестрів, впродовж всього періоду вивчення освітнього компоненту (з точністю до сотих) за таблицею 1 «Перерахунок середньої оцінки за поточний контроль у багатобальну шкалу, автоматично в межах функціоналу електронного журналу АСУ. ЗНД визначається у балах від 70 до 120. ЗНД визначається у балах від 120 до 200., відповідно до «Інструкції з оцінювання навчальної діяльності здобувачів вищої освіти в ХНМУ».

Індивідуальні завдання (ІЗ) сприяють більш поглибленому вивченню здобувачем освіти теоретичного матеріалу, формуванню вмінь використання знань для вирішення відповідних практичних завдань. ІЗ виконується здобувачем освіти самостійно із одержанням необхідних консультацій з боку науково-педагогічного працівника.

- доповідь реферату здобувача освіти на практичному занятті 0-2 бали;
- доповідь з презентацією на практичному занятті 0-3 бали,
- доповідь на науково-практичних конференціях, написання тез, статей 0-5 балів;

· участь у Всеукраїнській олімпіаді – 5-10 балів

ІЗЗ оцінюються в балах (не більше 10), що додаються до балів, набраних за ЗНД по закінченню вивчення дисципліни, при проведенні «заліку».

Загальна сума балів за ЗНД та ІЗ не може перевищувати 200 балів.

Підсумковий контроль. Для освітніх компонентів, вивчення яких закінчується у поточному семестрі, а формою контролю є «іспит», передбачається, що допуск до іспиту визначається у балах ЗНД від 70 до 120, при відсутності пропусків аудиторних занять та лекцій. Пропуски аудиторних занять та лекцій повинні бути відпрацьовані в обов'язковому порядку. Іспит оцінюється від 50 до 80 балів.

Оцінка з дисципліни (ОД). Оцінка з освітнього компоненту - є сума балів за ЗНД, ІЗЗ та іспиту і складає від 120 до 200 балів.

Оскарження результатів підсумкового контролю проводиться у встановленому в ХНМУ порядку (https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog_apel_kontrol.pdf).

ПОЛІТИКИ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Рекомендації щодо роботи на курсі: щоб успішно пройти відповідний курс необхідно регулярно відвідувати практичні заняття; мати теоретичну підготовку до практичних занять згідно тематики; не спізнюватися і не пропускати заняття; виконувати всі необхідні завдання і працювати кожного заняття; вміти працювати з партнером або в складі групи; звертатися до кураторів курсу за допомогою з різних питань за тематикою занять і отримувати її, коли Ви її потребуєте. Заохочується участь здобувачів освіти у проведенні наукових досліджень та конференціях за даною тематикою.

Відвідування занять. Відвідування лекцій та практичних занять є обов'язковим. Формою одягу під час офлайн-занять є білий медичний халат. При запізнення більше ніж на 5 хвилин ви можете бути не допущені до заняття. Пропущені заняття відпрацьовуються відповідно до Положення про порядок відпрацювання студентами ХНМУ навчальних занять (https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog_vidprac_zaniat.pdf).

Академічна доброчесність. ХНМУ стоїть на позиціях нульової толерантності до проявів академічної недоброчесності. Будь-які порушення принципів академічної доброчесності тягнуть за собою відповідальність у встановленому в ХНМУ порядку (https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog_ad-1.pdf).

Використання електронних гаджетів та інструментів штучного інтелекту. Не допускаються списування, використання різного роду програмних засобів, підказки, користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими електронними гаджетами під час заняття з метою, не пов'язаною з навчальним процесом.

Політика щодо осіб з особливими освітніми потребами. Здобувачі з особливими освітніми потребами мають зв'язатися з викладачем задля розробки індивідуальної освітньої траєкторії.

Час відповіді викладача: 24 години.

Технічні вимоги до роботи на курсі:

- доступ до комп'ютера, ноутбука, планшета чи смартфона
- корпоративний обліковий запис Google з власним фото
- навички роботи з Google Workspace (Google Meet, Docs, Sheets, Slides, Forms) та Moodle

Технічна підтримка: АСУ (ev.shevtsov@knmu.edu.ua), Google (tehotdelknmu@gmail.com), Moodle (al.korol@knmu.edu.ua)

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

1. Стоматологія. Підручник. У 2 кн. – Кн. 1 /М.М.Рожко, З.Б.Попович, В.Д.Куроедова та ін.; за ред. Проф. М.М.Рожка. – К.: ВСВ «Медицина», 2020. – 872 с.
2. Рожко М.М., Неспрядько В.П., Михайленко Т.Н. та ін. Зубопротезна техніка. – К.: Книга-плюс, 2018. – 604 с.

3. Основні технології виготовлення зубних протезів : навч. посіб. / Вінниц. НМУ ім. М.І. Пирогова, Укр. мед. стомат. академія, Терноп. ДМУ ім. І.Я. Горбачевського ; уклад. Е.В. Беляев та ін. — Вінниця : Твори, 2019. — 104 с.
4. Гасюк П.А., Костенко Є.Я., Мачоган В.Р., Росоловська С.О., Воробець А.Б., Радчук В.Б. Stud Book з ортопедичної стоматології. Тернопіль-Ужгород. 2018. - 369 с.
5. Гасюк П. А. Альманах з ортопедичної стоматології // П. А. Гасюк, Є. Я. Костенко, В. Р. Мачоган, С. О. Росоловська, А. Б. Воробець // Тернопіль: Богдан – 2018. – 352с.
6. Щелепно-лицева ортопедія: навчальний посібник /Є.Ю. Локота, Є.Я. Костенко, Ю.Є. Локота, С.Б. Костенко, М.Е. Ізай, О.Є. Костенко, І.І. Петрюк. Ужгород: ДВНЗ «УжНУ», 2023. 112 с.
7. Гасюк П. А. Технологічні аспекти виготовлення ортопедичних конструкцій // П. А. Гасюк, Д. М. Король, С. О. Росоловська, Л. С. Коробейніков, В. Б. Радчук, Р. В. Козак // Тернопіль: ФОП Пархін Р. А. – 2017. – 140с.
8. Король М. Д. Стоматологічне матеріалознавство / М. Д. Король, О. Д. Оджубейська, Д. М. Король, І. М. Ткаченко, В. М. Петрушанко, М. О. Рамусь, А. Д. Дорубець, Д. Д. Кіндій, Л. С. Коробейніков // Полтава: ФОП Мирон І. А. – 2018. – 176с.

Методичні вказівки:

1. Order of patient's orthopedic treatment stages. Golik V.P., Yanishen I.V., Grishanin G.G., Tomilin V.G., Diudina I.L. 2017 p.
<http://repo.knmu.edu.ua/handle/123456789/15536>
2. Сучасні методики обстеження стоматологічних пацієнтів. Підготовка порожнини рота перед ортопедичним втручанням. Складання плану лікування стоматологічного пацієнта. Янішен І.В., Перешивайлова І.О., Погоріла А.В., Ярина І.М. - 2018 р.
<http://repo.knmu.edu.ua/handle/123456789/22247>

Лекції:

1. Maxillofacial orthopedics. Goals and objectives. Classification of jaw fractures. Clinical, diagnostic, orthopedic treatment. Tomilin, V.G. -2019.
<http://repo.knmu.edu.ua/handle/123456789/12147>

Завідувач кафедри
ортопедичної стоматології,
доктор медичних наук, професор

Ігор ЯНІШЕН